

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6913-2559

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6913-2016

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเป็ดพันธุ์
GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
DUCK BREEDER FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6913-2559

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6913-2016

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเป็ดพันธุ์ GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR DUCK BREEDER FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ตอนพิเศษ

วันที่ พุทธศักราช 2559

**คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเปิดพันธุ์**

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นางธนิดา หรินทรานนท์	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นายชัยศิริ มหันตชัยสกุล
นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายวัชรพงษ์ สุดดี
นางสาวดวงดาว รักษากุล
นายณัฐวุฒิ จิระ	กรรมการ
4. ผู้แทนสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายพัฒพงษ์ โลหะอนุกุล
นางสาววันวิสาข์ แยมมีกลิ่น
นายปราโมช พวงชมพู	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ชัยภูมิ บัญชาศักดิ์
นายเชาว์วิทย์ ระฆังทอง	กรรมการ
6. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ ส่งเสริม
นายเกรียงไกร วิฑูรย์เสถียร	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ
นายทรงพล พูลสวัสดิ์
นายธวัชชัย ถนอมลิขิต	กรรมการ
8. ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นายบุญเพ็ง สันติวัฒนธรรม	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
นายกฤษ แก้วดี	กรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายสมศักดิ์ ฤทธิ์จรุง	กรรมการ

11. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงเป็ดเพื่อการค้าและการส่งออก
นายชัยวัฒน์ ลีมนราภิรมย์	กรรมการ
12. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต
นางสาวพัชรีภรณ์ นิลวิไล	กรรมการ
13. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต
นายพันศักดิ์ ชะอุ่มผล	กรรมการ
14. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวก่อวดี ผลเกลี้ยง	กรรมการและเลขานุการ

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ฟาร์มเปิดพันธุ์และเปิดเนื้อ เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 นั้น เพื่อให้มาตรฐานมีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความเฉพาะเจาะจงตามชนิดของเปิดและเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดพันธุ์ให้มีการเลี้ยงเปิดพันธุ์อย่างถูกต้องลักษณะและผลผลิตลูกเปิดที่มีคุณภาพต่อไป คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงมีมติให้ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานสินค้าเกษตรฉบับเดิม โดยแยกมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเปิดพันธุ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มเปิดพันธุ์ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้กำหนดขึ้น โดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 6900-2546. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ฟาร์มเปิดพันธุ์และเปิดเนื้อ. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, กรุงเทพฯ. 4 หน้า

มกษ. 6903-2558. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, กรุงเทพฯ. 5 หน้า

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเปิดพันธุ์
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ฟาร์มเปิดพันธุ์ และเปิดเนื้อ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสภาวะการณปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ : ฟาร์มเปิดพันธุ์และเปิดเนื้อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๖

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเปิดพันธุ์ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6913-2559 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเป็ดพันธุ์

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเป็ดพันธุ์ เพื่อการผลิตสัตว์ปีกประเภทเป็ดพันธุ์เนื้อและเป็ดพันธุ์ไข่ ตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อผลิตลูกเป็ดที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีคุณภาพดี

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 เป็ดพันธุ์ (duck breeder) หมายถึง เป็ดปู่-ย่าพันธุ์ (grandparent stock) หรือเป็ดพ่อ-แม่พันธุ์ (parent stock) ที่สามารถผลิตไข่ ให้ได้ลูกเป็ดพันธุ์เนื้อหรือพันธุ์ไข่ที่มีคุณภาพดี

2.2 ฟาร์มเป็ดพันธุ์ (duck breeder farm) หมายถึง สถานที่เลี้ยงเป็ดพันธุ์เพื่อการค้า ซึ่งครอบคลุมถึง โรงเรือน สถานที่เก็บอาหารสัตว์ คัดไข่ เก็บไข่ บริเวณทำลายซาก เป็นต้น

2.3 โรงเรือน (duck house) หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างมีหลังคาที่ใช้เลี้ยงเป็ดพันธุ์ ทั้งชนิดที่ควบคุมและไม่ควบคุมสภาพแวดล้อม

3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเป็ดพันธุ์ ให้เป็นตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเปิดพันธุ์

รายการ	ข้อกำหนด
<p>1. องค์ประกอบฟาร์ม</p> <p>(1) สถานที่ตั้ง</p>	<p>1.1 ต้องได้รับการยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น</p> <p>1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงเปิดพันธุ์ ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน คมนาคมสะดวก และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์</p> <p>1.3 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ</p>
<p>(2) ฝูงและลักษณะฟาร์ม</p>	<p>1.4 พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และสิ่งแวดล้อม มีรั้วรอบพื้นที่การเลี้ยง</p> <p>1.5 มีการวางผังฟาร์มที่ดี และจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ เช่น บริเวณเลี้ยงสัตว์ เก็บอาหารสัตว์ เก็บอุปกรณ์ทำลายซากสัตว์ รวบรวมขยะและสิ่งปฏิกูล และที่พักอาศัย</p>
<p>(3) โรงเรือน</p>	<p>1.6 สร้างด้วยวัสดุที่คงทนถาวร ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศที่ดีและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและเปิดพันธุ์</p> <p>1.7 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงเปิดพันธุ์ให้ถูกสุขลักษณะ และเปิดสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้</p> <p>1.8 สภาพแวดล้อมในโรงเรือนเหมาะสมต่อการเลี้ยงเปิดพันธุ์</p> <p>1.9 สามารถป้องกันนกไม่ให้เข้าสู่บริเวณโรงเรือนได้</p> <p>1.10 ในกรณีที่ใช้วัสดุรองพื้นภายในโรงเรือน วัสดุที่ใช้ต้องใหม่ สะอาด แห้ง และมีการฆ่าเชื้อก่อนนำมาใช้</p>
<p>2. อาหารสำหรับเปิดพันธุ์</p>	<p>2.1 มีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์</p> <p>2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารเองในฟาร์ม ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์</p> <p>2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารเปิดพันธุ์ทางกายภาพในเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างอาหารเพื่อใช้วิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ หากเกิดกรณีมีปัญหาหรือข้อสงสัย</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>2.4 ใช้ภาชนะให้อาหารที่สะอาดและเหมาะสมกับจำนวนและอายุของเปิดพันธุ์ และจัดวางในตำแหน่งที่เปิดพันธุ์ทุกตัวเข้าถึงอาหารสัตว์ได้</p> <p>2.5 การผสมสารเคมีหรือยาในอาหารเพื่อรักษาโรค ต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม รวมถึงมีสถานที่เก็บอาหารสัตว์ผสมยาแยกออกจากการเก็บอาหารทั่วไปและมีป้ายบ่งชี้</p> <p>2.6 มีสถานที่เก็บอาหารเปิดพันธุ์ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพของอาหารสัตว์ได้</p>
3. น้ำสำหรับเปิดพันธุ์	<p>3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย</p> <p>3.2 น้ำที่ใช้เลี้ยงเปิดพันธุ์และใช้ในฟาร์มต้องเป็นน้ำสะอาด เหมาะสม และเพียงพอตามวัตถุประสงค์ของการใช้</p>
4. การจัดการฟาร์ม	<p>(1) คู่มือการจัดการฟาร์ม</p> <p>4.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับเปิดพันธุ์ การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพเปิดพันธุ์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ปีก การจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบการบันทึกข้อมูล</p> <p>(2) บุคลากร</p> <p>4.2 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนเปิดพันธุ์ที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน</p> <p>4.3 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงเปิดพันธุ์ต้องมีความรู้และผ่านการฝึกอบรมเพื่อให้เลี้ยงเปิดได้อย่างถูกต้อง</p> <p>4.4 มีผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงเปิดพันธุ์ที่เป็นสัตวบาล หรือบุคลากรที่มีประสบการณ์และได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาล/สัตวศาสตร์</p> <p>4.5 มีสัตวแพทย์ที่มีใบรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีกกำกับดูแลด้านสุขภาพเปิดพันธุ์</p> <p>4.6 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีและต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี</p> <p>(3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา</p> <p>4.7 โรงเรือน และอุปกรณ์ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการบำรุงรักษา โรงเรือนและอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อเปิดพันธุ์และผู้ปฏิบัติงาน</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>4.8 ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์หลังจากย้ายเปิดพันธุ์รุ่นเก่าออก และก่อนนำเปิดพันธุ์รุ่นใหม่เข้าเลี้ยง</p> <p>4.9 หลังจากปลดเปิดพันธุ์ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ ตรวจสอบประสิทธิภาพ การทำความสะอาด เช่น การป้ายเชื้อ (swab) และปิดฟักโรงเรือนตามระยะเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด</p> <p>4.10 สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ให้ใช้ตามคำแนะนำของฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก</p>
(4) การจัดการไข่	<p>4.11 มีการเก็บไข่ ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อไข่ฟักอย่างถูกสุขลักษณะ และเก็บไข่ฟักไว้ในห้องเก็บไข่ที่มีสภาพเหมาะสม</p>
<p>5. สุขภาพสัตว์</p> <p>(1) การป้องกันและควบคุมโรค</p>	<p>5.1 การจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา เวชภัณฑ์ และโปรแกรมวัคซีน อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม</p> <p>5.2 มีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคล ก่อนเข้า-ออกจากฟาร์ม รวมถึงมีการจดบันทึกการผ่านเข้า-ออกจากฟาร์มที่สามารถตรวจสอบได้</p> <p>5.3 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์</p> <p>5.4 การจัดการซากเปิดพันธุ์ให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มด้วยวิธีเหมาะสม</p>
(2) การบำบัดโรคสัตว์	<p>5.5 อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มโดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมและตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่องข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์</p>
6. สวัสดิภาพสัตว์	<p>6.1 ดูแลเปิดพันธุ์ให้มีความเป็นอยู่ที่สบาย หากเปิดพันธุ์ ป่วย บาดเจ็บ พิการ หรือคัดทิ้ง ควรได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อมิให้เกิดความทุกข์ทรมาน</p>

รายการ	ข้อกำหนด
7. ลิ่งแเวดล้อม	7.1 ชยะมูลฝอย ของเสีย และมูลเป็ดให้นำไปกำจัดหรือจัดการด้วยวิธีที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ
	7.2 มีการป้องกันการรั่วไหลของน้ำเสีย กรณีปล่อยน้ำที่ใช้ในฟาร์มออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ให้บำบัดน้ำเสียอย่างถูกต้องก่อนปล่อยออกจากฟาร์ม
	7.3 ก่อนเคลื่อนย้ายวัสดุรองพื้นหลังการปลดเปิดพันธุ์ ต้องป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้น
	7.4 ในกรณีเป็นชยะติดเชื้อ ให้แยกทำลายตามดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มและกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม
8. การบันทึกข้อมูล	8.1 มีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลต่อสุขภาพ ผลผลิตและการควบคุมโรค
	ทั้งนี้ ครอบคลุม
	8.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านบุคลากร เช่น การจัดแบ่งโครงสร้าง การดำเนินงาน จำนวนบุคลากร การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ข้อมูลด้านสุขภาพ ประวัติการฝึกอบรมของบุคลากรในฟาร์ม
	8.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต เช่น ข้อมูลฝูงสัตว์ อาหาร การจัดการฟาร์มและผลผลิต
	8.1.3 ข้อมูลการควบคุมป้องกันและบำบัดโรค เช่น ข้อมูลการใช้ยา วัคซีน สารเคมี และไบโสังยาสัตว์
8.2 เก็บรักษานบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี	